

Castell

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: A la riba dreta del Llobregat, dalt del turó del meandre.
Alçada: 219

Coordenades:

Latitud: 41.64244
Longitud: 1.85829
UTM Est (X): 404918
UTM Nord (Y): 4610708

Classificació

Número de fitxa 08053 - 27
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Segle X-XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs National Monument Record – Defensa
inspire:
Observacions protecció: BCIN: 633-MH (RI-51-0005244; 22/04/1949)
Data aprovació: dv., 22/04/1949 - 12:00
Número inventari Si (IPAC 713)
Generalitat i altres inventaris
Accés Difícil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 08052A0040004800000H
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch

Descripció

El castell està fonamentat damunt d'un penya-segat de 219 metres per la part més septentrional i de 237 a migjorn, pròxim al veïnat del Burés, al municipi de Castellbell i el Vilar, on queda protegit de manera natural pel meandre que en aquest indret forma el riu Llobregat. És de planta poligonal amb dos cossos, sobrelevat en els extrems. Les cobertes són a doble vessant, amb els careners paral·lels a la façana principal, de teula àrab. La façana principal, orientada a migdia està protegida, a l'interior d'un pati. Al centre, hi ha un portal dovellat i al damunt, una finestra coronella. La resta dels murs presenten una sèrie de finestres, algunes geminades, fruit de les diferents reformes i ampliacions. A l'angle nord-occidental de la cinglera, que es correspon amb el puig més elevat, hi ha la torre. És de planta quadrada, amb merlets (4 x 3). Més al sud, hi ha la cisterna que recollia les aigües pluvials per abastir el castell i les restes de l'antiga capella de Sant Miquel. Els paraments són de grans carreus, en pedra de marès, amb poques obertures. A la darrera restauració es va realitzar un ascensor amb una passarel·la amb barana de forja, arrebossat de formigó que comunica amb una segona entrada, també dovellada que es troba a la façana del cos entremig, situat entre la torre i l'edifici que comunica amb el pati d'armes. Aquesta façana, presenta varies obertures consolidades durant la restauració, de petites dimensions, d'on destaquen les tres finestres amb columneta

Observacions:

Durant el segle XVIII es restaura degut als estralls de la guerra dels Remences (1485), on se sap que van envair-lo de manera violenta i van arrencar i cremar quinze portes i enderrocar la meitat de la torre. L'any 1719, el propietari, segon marquès de Castellbell, Josep d'Amat i de Junyent va fer explotar la cisterna per tal de que els miquelets no se'l poguessin apropiar. (Cont. Història): Aquesta fineix per casar-se i llavors la propietat torna a canviar de mans, a favor de la neboda, Jerònima Dionisia Maçanet que en una concòrdia, el 1535, restitueix a la seva filla, Joana Girona Maçanet casada amb el barceloní Francesc Amat i Junyent. Aquí comença la llarga nissaga dels Amat.

Història

El primer document del castell data del 924. És una compra-venda d'un alou de Marganell que termeneja amb Castellbell "de parte oriente in terminio de Catelobello, et de meridie in sumite Montse Serrado (...)". En uns textos transcrits per Dolors Bramon, s'esmenta un personatge Bellido, i diu que hi havia un castrum Bellido/Bellid documentat a l'època, prop de Montserrat, per la qual cosa es relaciona amb el primer propietari conegut del castell. El castell també figura en el dot que aporta la comtessa Ermessenda de Carcassona, quan es casa amb Ramon Borrell, comte de Barcelona, de Girona i d'Osona-Manresa. Després de varis enfrontaments, la comtessa signa un conveni amb el seu fill Berenguer Ramon I a qui empenyora entre altres el castell. Més tard el trobem formant part del patrimoni dels vescomtes de Barcelona. La següent dada prové del 10 d'agost de 1062 quan Geribert Guitart promet fidelitat als comtes de Barcelona, comprometent-se a lliurar-los la potestat de diversos castells, entre ells el del Castellbell. El 1079 Guitard, (fill de Geribert) i Ramon Oliba, es diuen senyors de Castellbell. L'any 1111 Guillem Ramon de Castellvell i el seu germà Dorca en són els senyors eminents del castell, i el 1126 ho serà el seu successor, Guillem Ramon de Castellbell, hereu dels vescomtes de Barcelona. El castlà, que defensa el castell, Pere Bertran de Bell-lloc es va casar amb Sança de Sarroca, i dels seus nou fills, Guillem de Bell-lloc serà el successor el 1158. En morir passa a mans del germà, Bernat, que era també castlà del castell Nou de Barcelona. El seu segon fill, en Ramon, en seria el successor el 1202. Durant el s.XIII la jurisdicció del castell passa als

Montcada, essent-ne feudatari Humbert de Rocafort. El 6 de març de 1369 Berenguer de Camp ven tots els seus drets sobre el castell a Jaumot Desfar, fill del conseller de l'infant Joan. L'11 de febrer de 1370 el donzell Lluís de Castellbell, fill del difunt castlà Ramon de Castellbell, ven també a en Desfar la seva castlania per 35.000 sous. Margarida Calvet, esposa d'en Desfar, pren possessió del castell el 30 de novembre de 1370. L'hereu és el seu fill Gabriel Desfar. El 17 de desembre de 1393 el rei hipoteca el castell a Berenguer de Cortilles, que l'any 1397 dóna possessió de la part de la jurisdicció que posseïa a Joan Despalau. Gabriel Desfar mor sense testar i sense successió. S'adjudica el castell a Joan Desfar i a Pere d'Esplugues (marit de la germana de Gabriel), però aquest últim li cedirà la seva part. Joan Desfar era casat amb Beatriu d'Altarriba, però quan aquesta mor, es torna a casar amb Violant de Copons. En el testament, Joan Desfar autoritza a Violant, a vendre el castells per pagar els deutes. Blai de Castellet ho compra, i al cap d'uns anys, en fa donació al seu fill Lluís de Castellet (1451). El 1453 Bernat de Sarroca el compra a Lluís de Castellet, amb tota la jurisdicció alta i baixa, civil i criminal. Bernat Sarroca testa nomenant hereva la seva filla Caterina que es casa amb Bartomeu Agustí de Maçanet. Amb la guerra civil i el primer alçament dels remences l'any 1462, el castell cau en mans d'en Joanot de Rajadell, que l'ocupa durant 3 anys fins que l'any 1468 Francesc de Gàver el recupera. Caterina i Bartomeu nomenen hereu al seu fill Miquel. A les acaballes de 1485, publica una crida on denuncia que els nous assaltants remences li roben els bens especificant que al castell hi havia 6 cambres ben proveïdes per fer-hi estada, la cuina, el rebost, els graners i els cellers i una casa de carnisseria i que a més van enderrocar la meitat de la torre de St. Miquel. A la seva mort passa a mans del tercer germà, Berenguer Maçanet Sarroca, que mor al 1530 per la pesta, essent usufructuària la seva esposa Elisabet Joana Marcel.

Bibliografia

BRAMON, Dolors (2000). De quan érem o no musulmans. Textos del 713 al 1010 (Continuació de l'obra de J. M. Millàs i VALlicrosa). Pàgs. 279 a 282. Ed. Eumo. Vic F. de, A. (1976). Castellbell. Municipi de Castellbell i el Vilar. Vol. V, pàgs. 730 - 736. Ed. Rafael Dalmau, Editor. Barcelona FRONTERA, Genís i DEVANT, Jèssica (2004). Castellbell i el Vilar. Història i memòria gràfica. Castellbell i el Vilar: El Brogit. VALLS i PUEYO, Joan (1993). El castell i el seu terme. Notícies històriques de Castellbell i El Vilar. Col·lecció L'Auca comentada, núm. 8. Ed. Col·lectiu El Brogit. VALLS i PUEYO, Joan (2003). Castelobello. De Viladoms a Vilamarics passant pel Vilar o els primers pobladors amb nom conegut de Castellbell i el Vilar. Col·lecció Temes Històrics, núm. 1. Ed. Ajuntament de Castellbell i el Vilar. VALLS i PUEYO, Joan (2011). Història de Castellbell i el Vilar, el mirador de Montserrat. Ed. Ajuntament de Castellbell i el Vilar VILLEGAS, Francesc (2003). Noves restauracions en el patrimoni arquitectònic medieval del Bages. Dins El Butlletí. Amics de l'art romànic del Bages. Ed. Amics de l'Art Romànic del Bages, núm. 133, setembre, pàg. 62-63. Manresa

